

"Edirne'de Kültür ve Sanat"

**Ender
Bilar**

www.enderbilar.com

KIRKPINAR: BİR GÜREŞTEN ÇOK DAHA FAZLASI

Bir kenti kent yapan yalnızca caddeleri, meydanları ya da tarihî ve mimari yapıları değildir. Kentlerin asıl kimliği o kentte yaşayan insanların kuşaktan kuşağa aktardıkları geleneklerde, anılarda ve ortak hafızada saklıdır.

İşte Kırkpınar da Edirne'nin en önemli yağlı güreş organizasyonu olmasının yanında yüzyıllardır yaşayan en güçlü kültürel hafızasıdır.

İnsanlık, var olduğu günden bu yana yaşadığı çevreye yalnızca evler ve şehirler kurmadı. Aynı zamanda ortak değerler, gelenekler ve yaşam biçimleri de inşa etti. Kuşaklar birbirlerine sadece taş binaları değil, sevinçlerini, acılarını, ritüellerini ve kültürel miraslarını da bıraktılar. Bugün "kent kimliği" dediğimiz olgu da işte bu ortak belleğin ürünüdür.

Her insan yaşamı boyunca edindiği bilgi ve deneyimleri hafızasında taşır. Ancak bireysel hafızalar paylaşıldıkça toplumsal belleğe dönüşür. Toplumsal hafıza varlığını sürdürür ve tutarlı bir insan topluluğu temelinden güç alır; ancak hatırlayanlar, grup üyeleri olarak bireylerdir.¹

Kentlerin ruhu da bu ortak hafızayla yaşar. Bu nedenle bir kentin kimliğini yalnızca tarihî eserleriyle açıklamak mümkün değildir. Onu özgün kılan; örf ve adetleri, törenleri, halk oyunları, mutfağı, müziği, el sanatları ve yaşattığı geleneklerdir.²

Dolayısıyla kentlerin kimliği ve anlamı, yalnızca fiziksel yapılarla değil, toplumun mekânla kurduğu ilişkiler, yaşamışlıklar ve ortak hafıza aracılığıyla oluşmaktadır. Kentin kamusal alanları ise bu pratikler için tam manasıyla bir sahne görevi görmektedir. Kolektif belleği olmayan toplumlar aidiyet hissinin duyulmadığı bir sosyal çevreye işaret etmektedir. Dolayısıyla

toplumsallaşmanın en üst noktada gerçekleştiği kentsel kamusal alanlarda kolektif belleğin gücü de en yüksek seviyededir.³

Kırkpınar da işte böyle bir mirastır.

Bugün onu yalnızca yağlı güreşlerle özdeşleştiriyoruz. Oysa Kırkpınar, Türk milletinin Rumeli'deki tarihini, kahramanlık larını ve ortak kültürünü yaşatan en önemli sembollerden biridir.

Bunu en güzel anlatan isimlerden biri de gazeteci ve yazar Eşref Şefik'tir. Cumhuriyet Gazetesi'nde 1948 yılında yayımlanan "**Kırkpınar'a Giderken**" başlıklı yazısında şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

"Orası alelade bir güreş müsabakasının yapıldığı meydan değil, kahramanlık tarihimizin efsanevi ve emsalsiz sahnesidir."

Aslında bu tek cümle bile Kırkpınar'ın anlamını özetlemektedir.

Eşref Şefik'e göre Kırkpınar günleri yaklaştığında bütün Rumeli'nin çehresi değişirdi. Davullar ve zurnalar yalnızca güreş için değil, serhat türkülerini yeniden yaşatmak için çaldı. İnsanlar er meydanına gelirken yolları üzerindeki gazi mezarlarını ziyaret eder, geçmişlerine saygılarını sunarlardı.

Yazarın aktardığı ilginç geleneklerden biri de yol tarifleridir. Keşan'dan gelenler "Keşan'dan geldim." demez, "Paşayığıt tarafından gelirim ağa." derlerdi. Kırklareli yönünden gelenler ise "Koca Cafer semtinden geliriz." cevabını verirdi. Böylece yalnızca geldikleri yönü değil, o topraklara adını veren kahramanları da hatırlatırlardı.⁴

Bu anlatımlar bize gösteriyor ki Kırkpınar, yalnızca pehlivanların güreştiği bir alan değildir. Aynı zamanda tarihî hafızanın canlı tutulduğu, kahraman-

ların unutulmadığı ve ortak kültürün yeniden üretildiği büyük bir buluşmadır.

Kurtuluş Savaşı'nın ardından ilan edilen Cumhuriyet döneminde de bu kadim geleneğin yaşatılması amacıyla önemli bir adım atıldı. Daha önce de çeşitli dönemlerde güreşlere ev sahipliği yapan Osmanlı Sarayı'nın Hasbahçesi, yani bugünkü Sarayı, 1924 yılından itibaren Kırkpınar'ın yeni er meydanı oldu.

Bu tercih tesadüf değildi.

Sarayı, Osmanlı döneminde padişahların güreşleri, okçuluk yarışmalarını ve çeşitli sportif gösterileri izlediği önemli bir mekândı. Aynı zamanda halkın da kullandığı geniş bir mesire alanıydı. Arşiv belgeleri, 1924 yılından önce de burada güreşlerin yapıldığını göstermektedir. Hatta 1868 tarihli bir belgede Sarayı'nın düzenlenerek halkın kullanımına açılmasından duyulan memnuniyet açıkça ifade edilmektedir.⁵

Bu tarihî süreklilik, Cumhuriyet döneminde de Kırkpınar'ı yaşatırken geçmişle bağını koparmadığını, aksine onu yeni şartlar içinde yaşatmaya devam ettiğini göstermektedir.

Bugün Kırkpınar Er Meydanı'nın başka bir alana taşınması 665. Kırkpınar'da yüksek sesle Bakan, Vali ve Federasyon Başkanı nezdinde dile getirilirken organizasyon ve mekanın sahibi belediyenin sessizliği ise sürmektedir. Başkan konu ile ilgili sessizliğini sürdürmüş olsa da konuyla ilgili çalışmaya yaptığını biliyorum. Son kararı Edirne belediye meclisi verecektir.

Bu bağlamda kuşkusuz her tarihî mekânın çağın ihtiyaçlarına uygun biçimde iyileştirilmesi, seyirci konforunun artırılması ve fiziki eksikliklerinin giderilmesi önemlidir. Taşkın alan içinde kalması sorun ise aynı sorunu yaşayan "Edirne Sarayı" tarihi mekanında restorasyonu sürdürülmektedir. Er meydanının taşınacağı olarak belirtilen alanın da 18. Yüzyıl haritalarında⁶ göl yatağı içinde bulunması gelecekte ayrı bir sorun yaratmayacak mı?

Eğer Balkan Savaşı nedeniyle yaşanan olaylar dan ise 1939 yılında alanda yapılan şehitlik abidesi konuya açıklık getirmiyor mu? Ya Kırkpınar'ın başlangıç hikayesi...

Unutulmamalıdır ki Sarayı Er Meydanı yalnızca güreşlerin yapıldığı bir alan değildir. Burası, yüzyılı aşkın süredir Kırkpınar'ın yaşadığı; pehlivanların dualarla kispet giydiği, cazgırların sesinin yankılandığı, davul ve zurnanın ritmiyle kuşakların aynı heyecanı paylaştığı yaşayan bir mekânsal hafızadır.

Kentlerin belleği yalnızca arşivlerde ya da kitaplarda yaşamaz. Olayların yaşandığı mekânlarla birlikte anlam kazanır. Sarayı de Edirne'nin ve Kırkpınar'ın ortak hafızasının en güçlü taşıyıcısıdır. Bu nedenle yapılması gereken, Kırkpınar'ı tarihsel bağlamından koparacak yeni bir alan arayışına girmek değil, Sarayı Er Meydanı'nı

özgün kimliğini koruyarak, bilsel koruma ilkeleri doğrultusunda yerinde iyileştirmek ve gelecek kuşaklara aktarmaktır.

UNESCO'nun 2003 tarihli Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi, somut olmayan kültürel mirası tanımlarken yalnızca gelenekleri ve uygulamaları değil, bunlarla ilişkili kültürel mekânları da bu mirasın ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirmektedir. Bu yaklaşım, kültürel mirasın yalnızca ritüellerin sürdürülmesiyle değil, onların yaşandığı ve kuşaktan kuşağa aktarıldığı mekânların korunmasıyla da varlığını sürdürebileceğini göstermektedir.

Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesi'nde yer alması da bu geleneğin evrensel değerini ortaya koymaktadır. Bu evrensel değerinin en önemli taşıyıcısı ise yüzyılı aşkın süredir Kırkpınar'a ev sahipliği yapan Sarayı Er Meydanı'dır. Çünkü Kırkpınar'ı Kırkpınar yapan yalnızca altın kemer mücadelesi değildir. Bütün bu ritüellerin aynı mekânda kuşaktan kuşağa yaşatılmasıdır. Mekân değiştiğinde yalnızca güreş alanı değişmez. Bir kentin mekânsal hafızası, tarihsel sürekliliği ve kültürel kimliğinin önemli bir parçası da zayıflama tehlikesiyle karşı karşıya kalır.

Bu nedenle Sarayı Er Meydanı'nın korunması, yalnızca fiziksel bir alanın korunması değil, Kırkpınar'ın ruhunun ve Edirne'nin ortak hafızasının yaşatılması anlamına gelmektedir.

Tam da bu anlayıştan hareketle, Edirne Kent Kültürü ve Bilincini Geliştirme Merkezi Derneği öncülüğünde, Sarayı

Er Meydanı'nın yerinde iyileştirilerek mekânsal hafızasının korunması mı, yoksa başka bir alana taşınması mı gerektiğine ilişkin bir anket çalışması başlatılmıştır.

Kamuoyunun katılımına açılan anket, yalnızca bir mekân tercihinin ilişkin görüşleri değil, aynı zamanda Kırkpınar'ın tarihsel kimliği ve mekânsal belleğine yönelik toplumsal yaklaşımı da ortaya koyacaktır.

Ankete katılmak ve görüşlerini paylaşmak isteyenler, **Edirne Kent Kültürü ve Bilincini Geliştirme Merkezi Derneği'nin** sosyal medya hesapları ile resmî internet sitesi (www.edirnekultur.com) üzerinden oylamaya katılabileceklerdir. Kırkpınar'ın geleceğine ilişkin alınacak kararlarda toplumun her kesiminin görüşü değerlidir.

Çünkü bu miras yalnızca bugünün değil, gelecek kuşakların da ortak emanetidir.

Kaynaklar:

- 1- Halbwachs, M. (1992). On collective memory (L. A. Coser, Ed. & Trans.). University of Chicago Press. s.:22.
- 2- Oğuz, M. Ö. (2009). Somut olmayan kültürel miras ve kültürel ifadelerin korunması. Millî Folklor, 21(82), 6-12.
- 3- Mutlu, E., & Tanrıverdi Kaya, A. (2019). Kent kimliğinin korunması ve kolektif bellek mekânlarının tespiti. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi, 7(1), 118-129.
- 4- Şefik, Eşref (1948) Kırkpınar'a giderken, Cumhuriyet Gazetesi, 21 Mayıs 1948, s.4
- 5- BOA. (1868, 3 Mayıs). A. MKT. MHM., 21-7. H. 10-06-1285 (M. 3 Mayıs 1868)
- 6- Bayatlı, Altay (2019) 18. ve 19. yüzyıla ait arşivlerden Edirne haritaları ve planları kuşbaşı Edirne.- Edirne Belediyesi, s.27

Ezan Vakitleri					
İmsak	Güneş	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı
03:50	05:46	13:25	17:24	20:54	22:41

Yenigün
OFSET
GAZETECİLİK VE MATBAACILIK

YEREL SÜRELİ YAYIN

Kuruluş: 5 Mayıs 2005

Kurucusu ve Sahibi:

Hasan Tahsin ERYONAR

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Tarık ERYONAR

Haber Editörü

Özgür ORHAN

Tarih: 16 TEMMUZ 2026 Sayı:6351

UETS adresi: 15602-06750-41933

Baskı, Yönetim, Yazışma Adresi:

Yenigün Ofset Gazete ve Matbaa Tesisleri

Çavuşbey Mahallesi Mumcular Sokak (Makedonya Kulesi Karşısı) No. 16/B EDİRNE

Tel: 0 (284) 213 51 82

WHATSAPP İHBAR HATTI: 0 541 225 27 57

İrtibat Bürosu:

Sabuni Mahallesi Bedesten Dış Dükkanlar No: 5 EDİRNE

Tel: 0 (284) 225 27 57 Tel/Fax: 0 (284) 214 33 31

Yıllık Abone Bedeli:5000 TL. - Şehirdışı Abone Bedeli:7500 TL. -

Resmi İlanlar Sütun cm:232 TL. - Zayı İlanı 300 TL.

Fiyatı 10 TL. - Eski gazete satış bedeli 20 TL - Fiyatlara KDV dahil değildir.

Renkli basılmasını istediğiniz özel ilan ve reklamlar pazarlığa tabidir.

GAZETEMİZDE YAYINLANAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

www.edirneyenigun.com

NÖBETÇİ

ECZANE

EDİRNE

EZGİ ENGİN ECZANESİ

ZÜBEYDE HANIM PARKI İLERSİ
TEL: 0284 213 25 47

SAĞLAM ECZANESİ

KOCA SINAN MAH. MUHAMMER AKSOY CAD. ERSİN NİZAM APT. NO:1
TEL: 0284 236 55 88

REYHAN ECZANESİ

DİLAVERBEY MAH. BALIKPAZARI CAD. NO:39 EDİRNE
TEL: 0284 225 39 89